

10. juuni 2025

Lahend nr 41120/17 – õiglane kohtumenetlus

K.V. Mediterranean Tours Limited vs. Türgi

Artiklid 6-1 ning 46 ja protokolli nr 1 artikkel 1

Asjaolud

Kaebaja on äriühing, mis on Põhja-Küprose Türgi Vabariigis (edaspidi „Põhja-Küprose Vabariik“) asuva hoonekompleksi omanik. Ta jättis oma vara pärast Türgi sõjalist sekkumist 1974. aastal maha. Juulis 2010 esitas äriühing kinnisvarakomisjonile (IPC) taotluse, milles ta nõudis hüvitist oma vara kasutamise kaotuse eest koos kohaldatavate seadusjärgsete viivistega. Samuti nõudis ta kõnealuse kinnisvara tagastamist, hüvitist mittevaralise kahju eest ja kohtukulude hüvitamist. Menetlus IPC-s on olnud pooleli peaaegu 15 aastat. Kõnealuse kinnisvara praegune registreeritud omanik, Evkaf Administration, islami sihtasutus, kaasati menetlusesse kolmanda isikuna.

Kaebaja esitas halduskohtusse kaebuse, kus kurtis, et IPC menetlus on olnud pikaajaline ja ebaefektiivne. Samuti väitis ta, et Evkaf Administration'i osalemine IPC menetluses muudab vara tagastamise võimatuks, kuna kinnisvara hüvitamise, vahetamise ja tagastamise seaduse (seadus nr 67/2005) paragrahv 7 liigitab religioossete sihtasutuste omandis oleva vara võõrandamatuks. Kaebaja leidis, et lubades religioosel sihtasutusel menetluses osaleda, tunnistasid ametiasutused teda tegelikult ja automaatselt vara õigustatud omanikuks.

EIK-sse pöördudes tugines kaebaja artiklitele 6, 13 ja protokolli nr 1 artiklile 1 ning leidis, et siseriiklik menetlus on olnud ebaefektiivne ning et tal ei olnud võimalik vaidlustada Evkaf Administration kaasamist menetlusse kolmanda isikuna. Samuti leidis ta, et väidetavalt olid kõrgema halduskohtu (apellatsioonikohtu) kohtunikud olnud seotud Küprose kreeklastele kuuluva varaga seotud tehingutega.

EIK seisukohad

Artikkel 6

Kolmanda isiku osalemine IPC menetluses

Seaduse nr 67/2005 paragrahv 7 sätestas, et IPC peab esitama kutse osaleda tema menetluses isikutele, kellel on Põhja-Küprose Vabariigi õigusaktide kohaselt omandiõigus või kasutusõigus vara suhtes, mille suhtes nõue on esitatud.

EIK leidis, et kaebuse esitanud äriühing ei suutnud veenvalt näidata, kuidas Evkaf Administration'i osalemine muutis menetluse ebaõiglaseks. IPC oli säilitanud pädevuse uurida varadega seotud nõudeid ja ei olnud automaatselt omistanud vaidlusaluse hoonetekompleksi omandiõigust religioossele sihtasutusele. Seega oli kaebajal olnud võimalus vaidlustada sihtasutuse omandinõuded.

Evkaf Administration'i osalemine IPC menetluses kolmanda isikuna oli vajalik õiglase kohtumenetluse põhimõtte järgimiseks. Kolmanda isiku kaasamist oli põhjalikult uurinud mitte ainult IPC, vaid ka siseriiklikud kohtud. Seega ei näinud EIK käesolevas asjas mingeid viiteid omavolile. Puudusid tõendid selle kohta, et selline sekkumine oleks põhjutanud ebaõiglase menetluse tervikuna.

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

EIK leidis, et kaebaja kaebus artikli 6 alusel oli vastuvõetamatu (ilmselgelt põhjendamatu).

Protokolli nr 1 artikkel 1

EIK leidis, et menetluse venimine oli tingitud peamiselt IPC tegevusest. Käesoleval juhul ei tegutsenud IPC kaebaja nõude läbivaatamisel järjekindlalt, hoolikalt ja asjakohaselt kiiresti. Seetõttu tuvastas EIK protokoll nr 1 artikkel 1 rikkumise.

Artikkel 41

EIK leidis, et Türgi peab kaebajale maksma 7000 eurot hüvitist mittevaralise kahju eest ja 11 000 eurot kulude katteks. EIK leidis 5 poolt- ja 2 vastuhäälega, et küsimus varalise kahju kohta ei ole veel lahendamiseks valmis.

Artikkel 46

EIK märkis, et IPC menetluste ülemäärane kestus pole uudiseks. EIK võttis teadmiseks Türgi ametiasutuste jõupingutused, mille eesmärk on viia IPC menetlus vastavusse konventsiooni nõuetega, ning samuti statistika, mis näitab edusamme Küprose kreeklaste varaliste nõuete käsitlemisel. Siiski näitas käesolev juhtum selgelt, et järjepidevaid ja pikaajalisi jõupingutusi tuleb jätkata, et saavutada konventsiooni nõuete täitmine, eelkõige seoses menetluse kiirendamisega ja sellise õiguskaitsevahendi loomisega, mis tõepoolest tagaks tõhusa hüvitise IPC menetluses tekkinud viivituste eest.

Lahendile on lisatud kahe kohtuniku eriarvamus.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

12. juuni 2025

Lahend nr 23963/21 – õigus õiglasele kohtumenetlusele

Krpelik vs. Tšehhi Vabariik

Artiklid 6-1 ja 6-3

Asjaolud

19. mail 2016 vahistas politsei kaebaja pärast mitmeid sissemurdmisi ja kuulas ta kahtlustatavana üle. 20. mail 2016 tegid politsei ja kaebaja kohapealse kontrollkäigu varguste toimumiskohta ning kaebaja esitas erinevaid üksikasju oma tegevuse kohta. Samal päeval kuulati ta süüdistatavana üle. Kaebaja, kellel ilmnemisele mitmed intellektuaalsete raskuste tunnused, ei olnud kohtueelses etapis esindatud advokaadi poolt. Teda teavitati tema menetlusõigustest üksnes eelnevalt väljatrükitud vormi abil, mille ta allkirjastas pärast igat ülekuulamist ja kohapealset kontrollkäiku. 22. mail 2016, pärast seda, kui kohus oli teinud kinnipidamismääruse, loobus kaebaja oma õigusest esitada kaebus ja palus kohtu poolt määratud advokaati, mis talle ka võimaldati. Kaebaja tunnistati süüdi ja talle määrati kaheaastane vanglakaristus. Tema apellatsioonikaebus jäeti rahuldumata, vaatamata kaitsja väitele, et arvestades kaebaja vaimupuuet, ei oleks tohtinud tema süüdimõistmisel arvestada tema ütlusi ja selgitusi, mida ta andis ilma advokaadi juuresolekuta.

EIK-sse pöördudes tugines kaebaja EIÕK artikli 6 lõikele 1 ja lõike 3 punktile c ja väitis, et tema süüdimõistmine ei olnud õiglane, kuna ta ei saanud õigusabi ei esmaste politseiküsitluste ajal ega ka

sissemurdmiste toimumiskoha külastuse ajal. Ta väidab, et tal oleks pidanud selles etapis olema advokaadi abi, eriti arvestades, et ta oli oma intellektipuue tõttu haavatavas olukorras.

EIK seisukohad

Artikli 6 lõike 3 punkt c koos artikli 6 lõikega 1

EIK märkis, et arvestades kaebaja haavatavust tema intellektipuudest tulenevalt ja võimu tasakaalustamatust, mis tuleneb kriminaalmenetluse olemusest, sai tema loobumist artikli 6 alusel olulisest õigusest aktsepteerida ainult siis, kui see oli väljendatud ühemõtteliselt ja pärast seda, kui ametivõimud olid rakendanud kõiki mõistlikke meetmed tagamaks, et ta oli oma õigustest täielikult teadlik ja suutis võimalikult hästi mõista oma käitumise tagajärgi.

Kogu teave kaebaja menetlusõiguste kohta oli talle esitatud ainult eeltrükitud vormide esimestel lehekülgedel, millele olid kirjutatud tema kohtueelsed ütlused. Asjakohast teksti oleks keeruline mõista isegi täieliku intellektuaalse võimekusega isikutel ning seda oli veelgi keerulisemaks muutnud viited erinevatele õigussätetele, mida kohaldati sõltuvalt kaebaja staatusest menetluse käigus. Arvestades käesoleva juhtumi asjaolusid, kus kaebaja kannatas teatud määral intellektipuude all ja teda oli küsitletud ilma igasuguse õigusliku või muu abita, oli ebatõenäoline, et pelgalt siseriikliku õiguse terminite vormis nõustamine oleks olnud piisav, et ta oleks oma õiguste olemusest piisavalt aru saanud ja neid tõhusalt teostanud.

Järelikult ei olnud kaebajale enne politseile avalduse tegemist täielikult selgitatud, et tal oli õigus õigusabile. Lisaks, arvestades advokaadi või muu isiku abi puudumist, oli ebatõenäoline, et ta oleks suutnud mõistlikult hinnata advokaadi abita ülekuulamise tagajärgi, sealhulgas asjaolu, et seda võidi tõlgendada tema õigustest loobumisenähtena.

Olles teadlikud kaebaja raskustest, oleksid ametivõimud pidanud aktiivselt ja asjakohasel viisil tagama, et ta mõistaks oma õigusi, näiteks pakkudes asjakohase teabe hõlpsasti loetavat versiooni või pakkudes vahendajat suhtluse hõlbustamiseks.

EIK ei saanud jätta järeldamata, et kaebaja loobumisega õigusabist ei kaasnenud selle olulisusele vastavaid minimaalseid tagatisi. Seega piirati kaebaja õigust õigusabile alusetult 19. ja 20. mail 2016, kui teda küsitleti ilma kaitsjaga ja ta tegi oma ülestunnistused. Sellisele piirangule ei olnud mõjuvaid põhjuseid.

EIK märkis, et kuigi siseriiklikud kohtud hindasid kaebaja kohtuprotsessil osalemise ja ennast tõhusalt esindamise võimet, ei hinnanud nad tema võimet oma õigusabist kehtivalt loobuda. Esimese astme kohus rõhutas, et kaebaja kordas oma ülestunnistust ka 11. augusti 2016. aasta kinnipidamisistungil, kus viibis tema kaitsja. Sellest hoolimata piirdus kaebaja sellel istungil väitega, et ta oli juba politseile avalduse teinud, mida ta ei soovinud muuta. Samas oli ta esimese astme kohtus korduvalt väitnud, et ta ei ole midagi valesti teinud. Seetõttu leidis EIK, et kuigi kaebajal oli kasu võistlevast menetlusest, kus teda esindas kohtu määratud advokaat, ei olnud kohtueelses menetluses talle tekitatud kahju heastatud, kuna tema ülestunnistus tunnistati tõendina vastuvõetavaks.

Seda tausta arvestades leidis EIK, et asjaolud, mis puudutasid kaebaja väidetavat loobumist õigusest õigusabile kohtueelses menetluses, kohtute ebapiisavat kontrolli selle loobumise kontrolli üle ja selle puuduse kõrvaldamata jätmist muude menetluslike tagatistega, koos kaebaja kohtueelsete avalduste kasutamisega tema süüdimõistmiseks esimese astme kohtu poolt, muutsid kohtuprotsessi tervikuna ebaõiglaseks.

EIK tuvastas artikli 6 lõike 3 punkt c koos artikli 6 lõikega 1 rikkumise.

Artikkel 41

EIK leidis, et Tšehhi Vabariik peab kaebajale maksma 3000 eurot mittevõõrliku kahju hüvitiseks ning 8000 eurot kulude katteks.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)